

NEHEMIA S.

SIVE,

DE ANTIQVAE IERUSALEM

SITV, VOLVMEN: A BENEDICTO ARIA
MONTANO HISPALENSI DESCRIPTV M.

BENEDICTI ARIAE MONTANI IN IEROSO-

LYMORVM DESCRIPTIONEM PRÆFATIO.

V M P V E R in ea extrema Bethica parte, quæ hoc tempore Extrema-dura dicitur, educarer, præter alios bonos viros quos in literis ac religionē rudimentorum magistros habui, usus etiam sum consuetudine, cura, atque disciplina Iacobi Vasquij cognomento Matamori, viri, qui rerum omnium peritia, ac summa vita integritate sanctissimorum recentis quondam Ecclesiæ sacerdotum exemplum multis testimoniis comprobatum, nostro saculo retulit memorandū : cuius egregias laudes adhuc recenti memoria omni illa in regione constantes nos aliquando (ut eximia virtutis ius, ratiō, postulat) referemus. Is cùm iuuentutem suam varijs peregrinationibus diu exercuisset, magno animi studio impulsus, ac dolore etiam affectus, quod omnium optimam & potissimum illam unam pretermisisset, quæ in Syriam Palæstinam pietatis ergo suscipi à compluribus Christianis solet, post annum etatis quadragessimum quartum, è patria denuo profectus, Ierosolymam petiit atq; adiit, in qua biennio cōmoratus est, ijs exercitationibus intentus, quæ pios homines in illis locis occupare solent, id est, monumentis omnibus rerum à patribus quondam antiquis, & à Christo Domino, atque ab Apostolis tum gestarum, tum perlatarum, visendis, salutandis & obseruandis. Potuit sibi optimus vir in eare abunde satisfacere, quod temporis commoditatem satis opportunam nactus esset ; magna gratia apud illius regionis præfectum Turcam inita (erat enim ille ingenio, eloquio, morum & vita honestate ac decore omnibus etiam hostibus amabilis) & pecuniarum, quas secum detulerat, facultate abunde instructus, linguarum non inscius, & pictura artis peritissimus : id quod multe tabulae & alia sacrorum monimentorum exempla in sancti sepulchri & Betheleimi templis ab eo dicata, multa etiam, apud nostrates Bethicos magno in pretio habita, testantur. Idem mihi primas in pictura lineas ducendi auctor magisterq; fuit, itaque cùm eleganti adeò ingenio, totq; artibus prædictis et instructus esset, omnemq; illam regionem, quæ à Ioppe in Iordanem, & à Damasco usque in Beersébagh iacet, diligenter attenteq; peragrasset, atque ad antiquas cognoscendas res, à fabulisq; recentiorum, qui in illis locis degunt, dignoscendas acri prædictis esset iudicio, quæcunque vidit, omnia exactè notauit, & tum literis, quarum autographum mihi amicitiæ pignus gratissimum dono dedit ; tum etiam tabulis à se depictis, expressit. Demonstrabat sapè ille mihi puero, & ex ore narrantis pendenti omnia ferè illius regionis loca, quo singula modo essent, ut quondam habuisse viderentur, ut nunc haberent : ita ut ego ipse iam adolescens simulachra illa locorum ab eodem demonstrata ac depicta referre expeditissime alijs possem, à quo etiam magnum & elegantissimum totius Ierosolymæ urbis, & suburbium exemplum suis coloribus in tela depictum accepi. Quantum autem illa per hunc virum menti mea impressa, sacrorum locorum imago mihi utriusque Testamenti libros postea legenti ad multa, quæ in illis libris continentur, cognoscenda contulerit, non est quod hic referam ; satis quippe res ratioq; ipsa docere hoc confirmareq; potest. Cùm verò posteaquam sacrarum literarum lectione imbutus essem, auctoresq; aliquos qui in illo descriptionū genere laborauerāt, legissim; sapè cum viro illo multa contuli, qui maius mihi lumen ad minutores etiā res cognoscendas adhibuit. (produxit quippe ille ultra annum septuagesimum etatem, quam sancto admirandoq; absoluit exitu) quo tempore quintum ac vigesimum ipse agebam. Igitur illius optimi viri demonstrationibus primū instructus, cùm multa deinde ex sacrorum librorum lectione obseruauerim, quādam etiam apud alios scriptores adnotauerim, quæ ad topographie rationem expediendam conducere possent, antiquum Ierosolymorum demonstratum situm, cuius cognitionem non minus utilē quā incundam sacrarum disciplinarum studiosis futuram censem, breui descriptione inita, & tabula etiam depicta in sacro Bibliorum apparatu, opportunè collocandū curauimus, additis iis quæ in celebriorū locorum partiumq; notis obseruatu videbantur dignissima. Præter alios autem auctores, quos de hoc arguento consuluumus, Petri Lacksteyn, diligentis etiam illorum locorum obseruatoris tabula, non ita pridem in lucem edita, vīsumus. Dabitur porrò nobis à Deo, ut speramus, aliquando opportunitas plura ac pleniora in hoc etiam arguento describendi : nunc vero ea tantum quæ ad sacrae lectionis expeditionem commodissima videbantur, quam breuiissime & clarissime potuimus, exhibemus, quæ una cum studio animoq; nostro ad publicam utilitatem promptissimo, pijs & candidis lectoribus, Christianæq; simplicitatis amatoribus probari cupimus. Datum Antuerpiae Atuaticorum, x vi. Cal. April. clio. lo. lxxii.

I E R O -

HIEROSOLYMAE

VETERIS SITVS.

z. Sam. 5.

ERVS ALEM antiquæ urbis fundamenta in montibus sanctis iacta fuere, iisque tribus, nec omnia eodem tempore tamen. primum enim à Iebusæis solum non magnæ ciuitati construendæ optatum fuit, non usque magnum in monte Sion dicto. Est autem mons Sion ex tribus in illa regione maximè eminentibus, ab Austro ad Aquilonem productissimis; idem etiam ab Occasu ad Ortū cæteris latior. in eo colles consurgunt tres, sese mutuò prospicientes: unus ad Meridiem Ortum versus, qui totius illius regionis extremū finē terminat, vnde subiecte vallis planities despiciunt, qua fons erumpit, Siloë dictus. huic nomen Mello suisse, antiquæ nobis historiæ tradunt; alter verò collis interiori montis loco ad Occasum surgit, quatuor ferè stadiis ab illo primo disfitus, qui propriè Sion dictus fuit, antiqua Iebusæorū arce instructus, inter utrumque ferè tertius eminet magis quam primus ad Aquilonem, & quam secundus ad Ortum situs, quem David Iebusæos oppugnaturus occupauit, ac perpetua deinde sibi exædificata domo instruxit: ex illo autem Iebusæorū expugnauit arcem, totumque Mello deinde cepit, constructoq; per montis extrema, muro munituit. Est autem mons ex illo latere inter Occasum & Austrum ferè præruptus, ascensuque valde difficilis. Ab illa verò Iebusæorum arce Sion dicta; reliqua montis illius pars quæ ad Aquilonem per stadia ferè octo extendit, David tempore à Iudeis ædificata, nomen obtinuit Ciuitatis David. Ab eadem Iebusæorum arce colles illi, quos Mello appellari diximus, à monticulo domus David angusta valle dirimuntur, quæ & exiguum humorem ex utraque parte emanantem, & pluviarum etiam defluxus excipiens, torrentis celeberrimi, cui Kedron nomen est, initium facit. Atque antiquissima Iebus, eademque Salem, & Ierusalē dicta, sic habuit, ab illo extremo siue promontorio, quod Mello finis est, Ortumque à Meridie respicit per Occasum, qua montis arca superior porrigitur, ad Aquilonem ferè medium circulum faciens, nisi quantum montis obliquitas variat, perpetuo muro & turribus frequentibus, iisdemque impari magnitudine, ut vestigia atque antiquæ descriptiones ostendunt, munita, ab Aquilone verò ad Austrum obliquo item muro, sed breuiori decursu spacio vallata.

Moriah mōs

Sioni monti alter aliquanto depresso adiacet ab Occasu ad Ortum obliquè in arcus formam per Aquilonem excurrens, cui nomen quondam Moriah factū est, Abrahami fide atque obedientia illustris, qui ibidem loci filium suum Isaac, cum tentaretur, sacrificatus alligauerat. In eo monte Arauna Iebusæi area fuit, quam ad templum ædificandum David olim destinatam, appenso argento sibi comparauit. hæc totius montis pars media ferè est, Austrumque spectat, quæ muro olim circumsepta, ut in sacris Fabricis ostendimus, Mons domus appellabatur, atq; à monte dominus totus descensus ad Aquilonem, usque in vallem non nimis latam, quodque reliquum est ad Ortum magna olim frequentia fuit, muroq; à Salomone vndique ambitus. Crescente verò deinde populo, atque religionis causa in eam urbem conueniente, magnum aliud spaciū tertij montis occupatum est, quod suburbium dicebatur, inde ab Occasu incipiens, ubi ab Aquilone ciuitas David desinebat, nomen monti Acra superior fuit, ab illo altero ubi Moriam esse diximus, Acra inferiori appellato, declivi utrinque descensu & valle

angusta in semicirculi formam obliqua diremptus. atque ita tribus montibus extra abruis, continuato in uno munitis, Ierusalem ciuitas Orientaliū omnī longè clarissima constitit, tribus magnis partibus interius distincta, cinitate David & Acra inferiori, quæ Bezetha nouaque ciuitas dicebatur; atque Acra superiori, cui suburbij nomen fuit. Murus autem exterior ita continuatus fuit, ut ex præcipitio Mello incipiens, ab Austro totum montem Sion ad Occasum percurreret, angulumque efficeret magnum, qua iam Aquilonem locus prospicit; deinde verò coniuncto Acra superioris colle ad Ottum in acutum angulum desineret, vnde Ottum per stadia ferè sex prospectas, deduceretur, ac molliter deinde flexus ad Meridiem, qua Moriah mons lato sinu reducitur, quaque rursus contra Mello extremitatem producit, extenderetur: totus ambitus passuum milliaquinque fuit, sed propter montium, vallium ac descensuum varium situm plurimarum domuum capax locus erat.

Interius verò triplici muro urbs tota diuidebatur eo qui Sionem siue David ciuitatem à Moriah & Bezetha & Acra superiori, & eo qui superiore ab inferiori Acra dirimebat. Valles intercedebant, altera profunda ac longa, quæ à ciuitate David incipiens, inter utrumque Acram, ut diximus, permeabat; altera verò & breuior & minùs profunda ab Occasu per Meridiem exitus ad Ortum aperiebat inter Mello & Moriah.

Portas in toto muri ambitu nouem tantum fuisse posse legimus antiquas, quarū primam illā Nehemias refert, quæ templo proxima olim fuerat, inter Meridiem & Ortum dictam Gregis portam, quam Ἐγενέτην Euangelista Græcè appellavit. Secunda porta illa fuit, quæ in patentem vallem deducebat, ideo dicta VALLIS porta, postea Aurea. Deinde verò ea parte qua Moriah montis murus cum Mello coniungebatur porta fuit FONDIS dicta, quod non longè à Siloe fonte distaret. Quarta ad Occasum fuit DAVID porta, versus magnum mare, vnde etiam PISCIVM porta à Nehemia dicta est. Quinta fuit Porta VENTVS, sic dicta, quod non, ut cæteræ, ab Assyriis diruta fuerit. Hanc posteriora secula portam Iudicij dixerūt, nimis quæ proxima esset Caluariæ loco, ad quem ultimo supplicio affiendi homines producebantur.

Sexta verò porta contra Aquilonem, Porta EQUORVM à Nehemia dicta, quam EPHRAIM portā alias dictam legimus. In ipso montis acuto angulo porta erat ANGVLI dicta, alias verò Biniamin porta appellata; cuius mentionem non fecit Nehemias, quod fortassis suo tempore conclusa fuerit, habebat enim difficultem descensum. Octaua porta AQVARVM dicta, interiacentis vallis exitum excipiebat, qua torrens in valle conceptus, ad Ortum effluens educebatur. Huic proxima etiam porta RVEDERVM, siue STERQVILINI erat, in ipso muri ab Ortū in Meridiem flexu: hac autem ut nomē & situs commoditas indicat, simus & rudera in torrentem delicienda, vel in hortorum, qui secundum torrentem consiti erant, usus efferebantur. Ex his portis in omnes terræ Israelis partes exitus patebat, hac ratione: Ex Gregis, Vallis, ac Fontis, in totam Australem regionem usque ad desertum Sinai. Ex porta Piscium in Emaunta castellum, in Bethlehem, Ioppen, in omnem Palæstinam, ad magnum usque mare. Ex Porta veteri ad Tyrum, & Sydonem, atque posterioribus seculis ad Cæsaream. Ex ea verò quam Equorum appellatam diximus, ad Dan, & Emath, atque Damascum. Ex Biniamin porta in sylvas

ANTIQUA IERUSALEM VERA ICNOGRAPHIA AD SACRAE LECTONIS PRÆCIPUE ET ALIARVM DEILLA VRBE HISTORIAR. EXPLICATIONEM Ex collatione auctoru cū ruinaru uestigij ac situ ips.

[10.]

in sylvas Biniaminitidis tribus, vnde lignorum ingens copia in urbem asportabatur. Ex aquarum & sterquilinijs portis in Oliuarum montem urbi proximum, atq. in Iordanem & mare Salis, demumq. in omnes Orientis tractus viæ patebant.

Ex iis verò locis quæ præcipua antiquissimis ac recentioribus temporibus in urbe fuisse commemorantur, primus & celeberrimus fuit mons domus, cuius descriptio à nobis in sacris Fabricis exposita fuit: & Iebusæorum arx, ad quam iam dirutam arca Domini à Dauid rege asportata fuit, in eoq. loco mansit, quoad templum à Salomone constructū consecratumq. fuit: cuius loci vestigia nunc extant, vbi & Christus Pascha cœnasse perhibetur. ibidem Dauid regumque Iudæ sepulchrorum monumenta visuntur. Fuit etiam Domus Dauid inter collem illum, quem modò adnotabamus, & montem Moriah: hactenusq. turris Dauid nomine appellata conseruatur. Mello etiam reliquæ sunt certis ruinis ad montis extrema cōspicuæ. Secundum ambitum montis templi Salomonis domus insignis erat, ad montis prærupta, quæ subiectam vallem magnâ despiciebant versus Austrum. Atque in eodem montis ambitu duæ piscinæ non longè inter se disst ; altera ad Ortum maior, quæ inferior piscina dicta est; altera verò secundum murum exteriorem ad Portam gregis appellatam, quinque porticibus instructa, cui ob singulare singulis annis sanitatis beneficium grauissima infirmitudine oppressis hominibus diuinitus exhibit .

BETH H H E S D A nomen inditum erat: h c eadem **חַדְרָה** illo illustri miraculo à Iesu edito celeberrima semper mansit. Fuit & tertia Piscina, quam Nehemias **F A C T A M** appellat, in ciuitate Dauid, inter Occasum & Aquilonem, quam historici altam pedibus quadraginta, latam verò ducentis & quinquaginta describ t.

Atqu  h c ex antiquissimis operibus præcipua adnotantur.

Illa verò recentiora fuere, sed suis temporibus illustria. Monobazi regis Adiabenæ palatum in Bezetha, secundum montis domus murum Ortum versus, & Antiochi castrum iuxta eundem murum in colle eminenti situm ad Aquilonem, iuxta quem arcus duplex erat, Lithostrotos Græcè, Hebraicè verò Gabatha dictus, vnde præfides populum alloquebantur. huic autem loco contiguum erat Amphitheatrum, & Xistus à gentibus constructa, atque in proximo colle non longè à muro montis Domus ad Occasum Asamanæorū, siue Hasmonæorum, quos Machabæos appellamus, regia, in qua postea Agrippa rex palatum construxit insigne. huic non longè adiacebat Annanæ Pontificis domus, quam Annas Caiaph  sacer olim tenuisse dicitur. In ciuitatis Dauid Aquilonari extremo versus Or-

tum, Herodis regis magnificentissimum palatum fuit, inferius autem versus Occasum Turris octangula Psephina dicta fuit, ex qua in Arabiam usque prospectus longissime patebat. Ad Orientem verò in superiori Acra, siue in suburbio, Castrum Assyriorum dictu  fuit, cuius ruinæ hactenus manent, primum Titi urbem expugnantis præsidium.

Extra urbis autem ambitum, quæ celeberrima commemoratuque dignissima obseruauimus, illa sunt: Oliuarum mons, ab eius arboris copia sic appellatus, ad Ortum situs, tantumque intercedente valle, neque ea nimis ampla, diremptus. Vallis autem à Mello montis extremo incipiens, à Meridie in Ortum excurrit, moliterque deflexa, ad Aquilonem vergit: eam medium Kedron torrens interfluit, cui ex aquis intra urbem tu manantibus, tum defluentibus origo est. suppeditan verò continuum fluxum Gihon fons, qui ad Occasum urbis non longè à Piscium porta erumpit, atque perpetuo riuo per vallem sui nominis etiam Gihon deducto, piscinam superiore dictam implet, indeque in natatoriam  uis, Silo  nostris dictam, influit: vnde egressi aqu , ac breue post spaciun cum aliis riuulis commixtae, torrentem efficiunt. Natatoriæ nomen Fonticulus proximus fecit. ea autem non tantum his aquis, sed etiam canali olim ex Salomonis hortis deducto, alebatur. Sunt prope riuulos hos monticuli non procul à Mello, in quibus Salomonis horti fuisse commemorantur. extat eodem loci fons Rogel, quo illi irrigari poterant: hortis autem vicina petra Zoheloth ^{s. Reg. 1.} surgit, Adoniæ regnum citra patris consilium ambientis testis. Atque inter hos montes & riuulos eos quos commemorauimus, quæ intercedunt valles, non ita magna ab Occasu & ab Austro in Ortum projectae, vallis filiorum Hinnom, ali  Gehenna dicuntur, Saturni quondam nefarii sacris infamis locus, & postea equorum, mulorum, aliatumque animantium immunis cadaueribus proiiciendis damnatus. Iisdem illis in collibus Isaiæ sepulchrum visebatur, non longè ab hortis regiis & fonte Rogel. vnde etiam in valle illa ampliori, quæ ad Austrum porrigitur, Iosaphat monum tum erat, à quo toti valli nomen est factum.

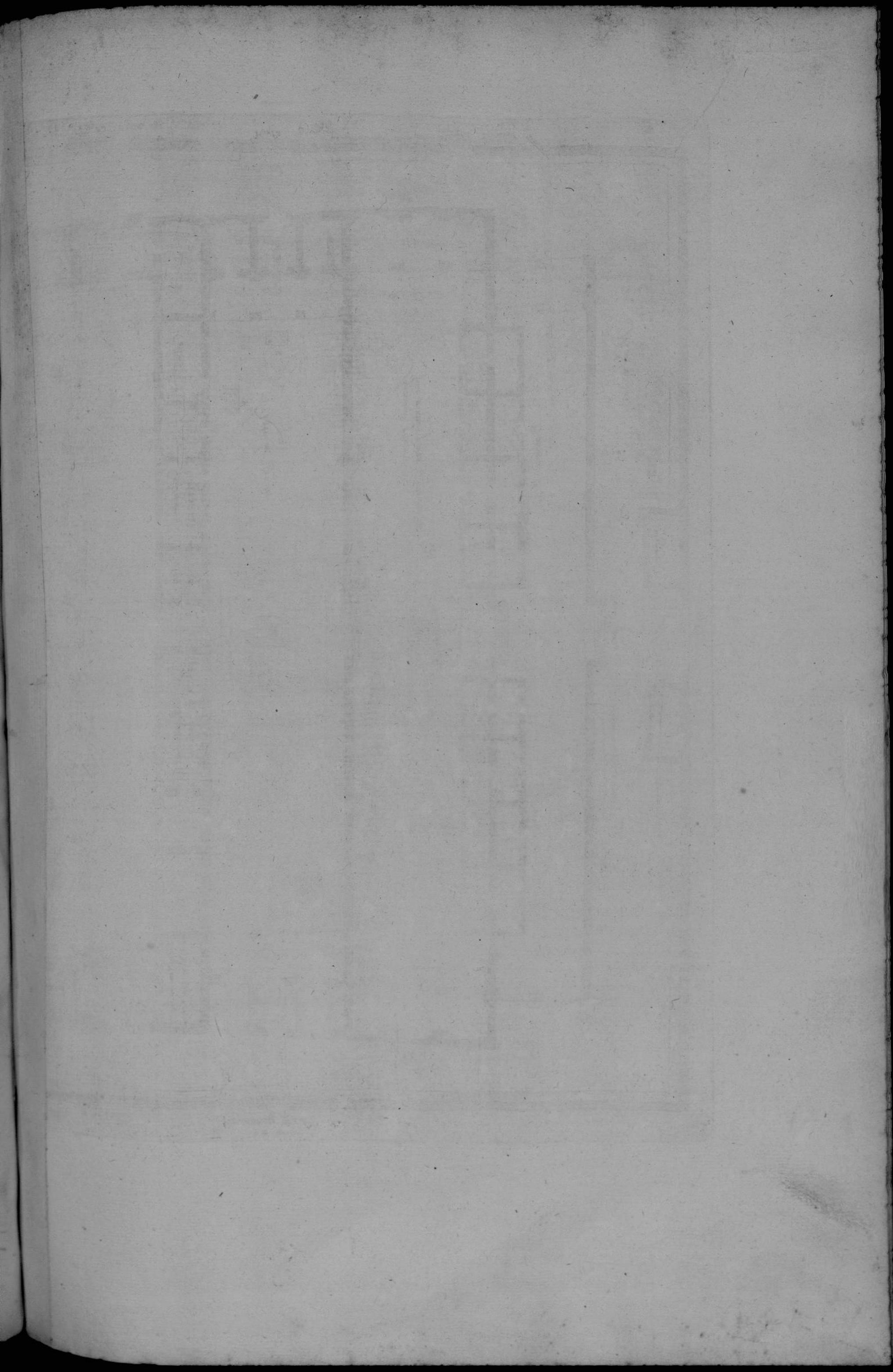
Atque h c de veteris Ierusalem situ, & partibus commemoratu dignissimis ad sacrorum Bibliorum lectionem nunc breuiter exposuisse satis fuerit; dicemus autem ali  plura & exactius, Deo nostra studia promouente, c m etiam eiusdem urbis instauratione postremam, quam ab Aelio Adriano factam legimus, nomenque Aeli  impositum referemus.

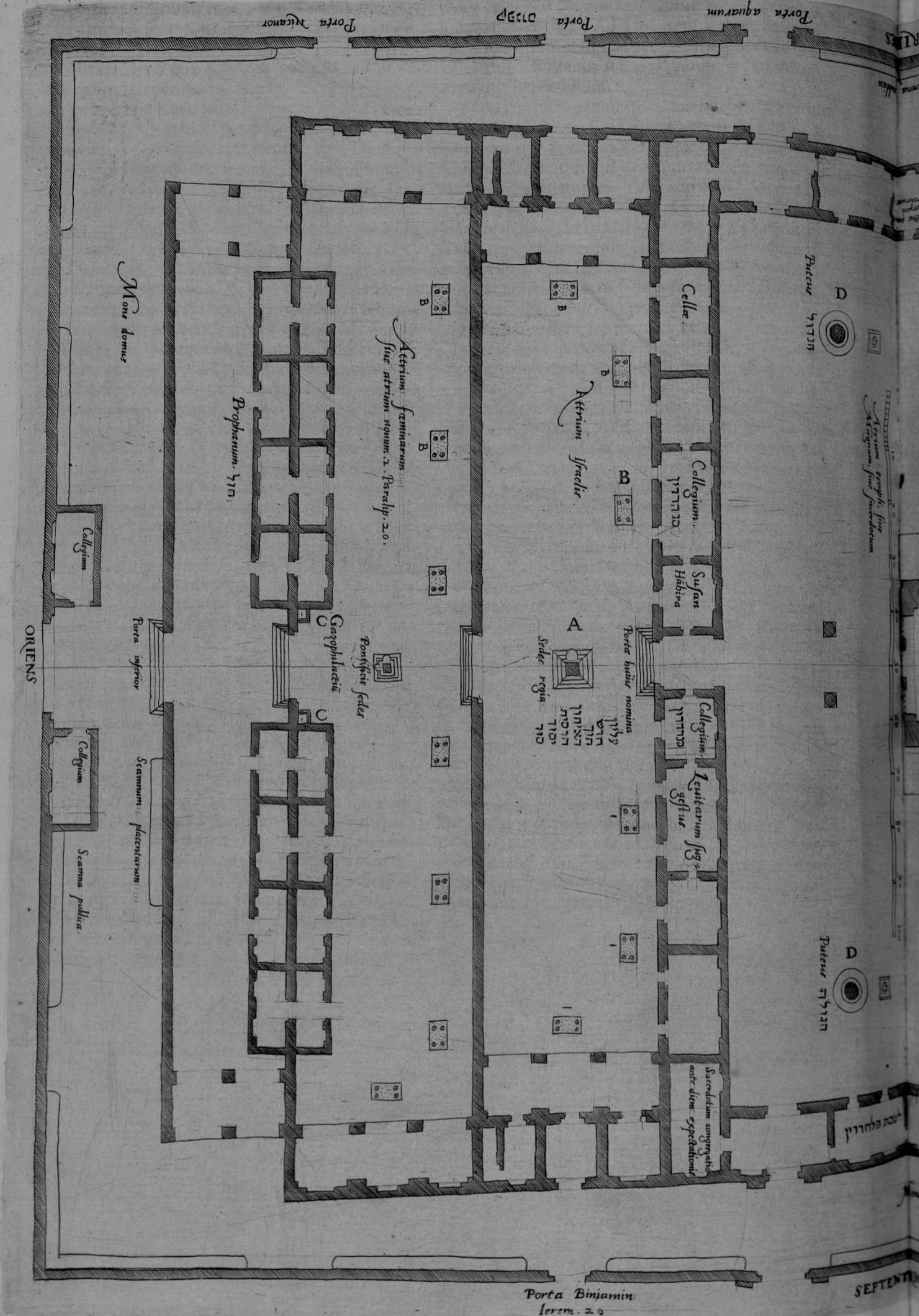
F I N I S.

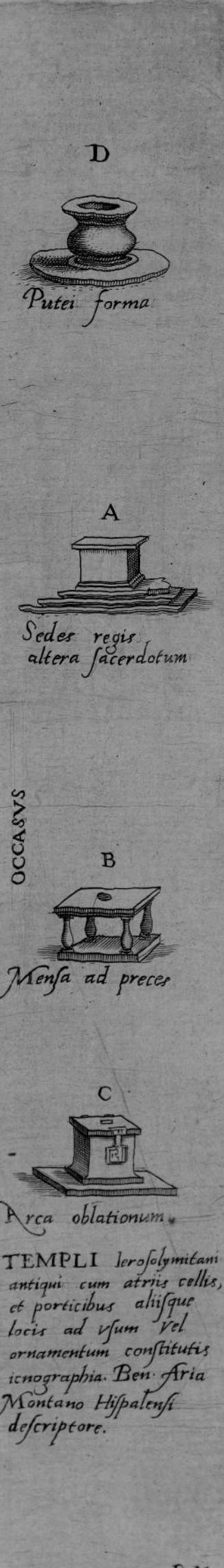
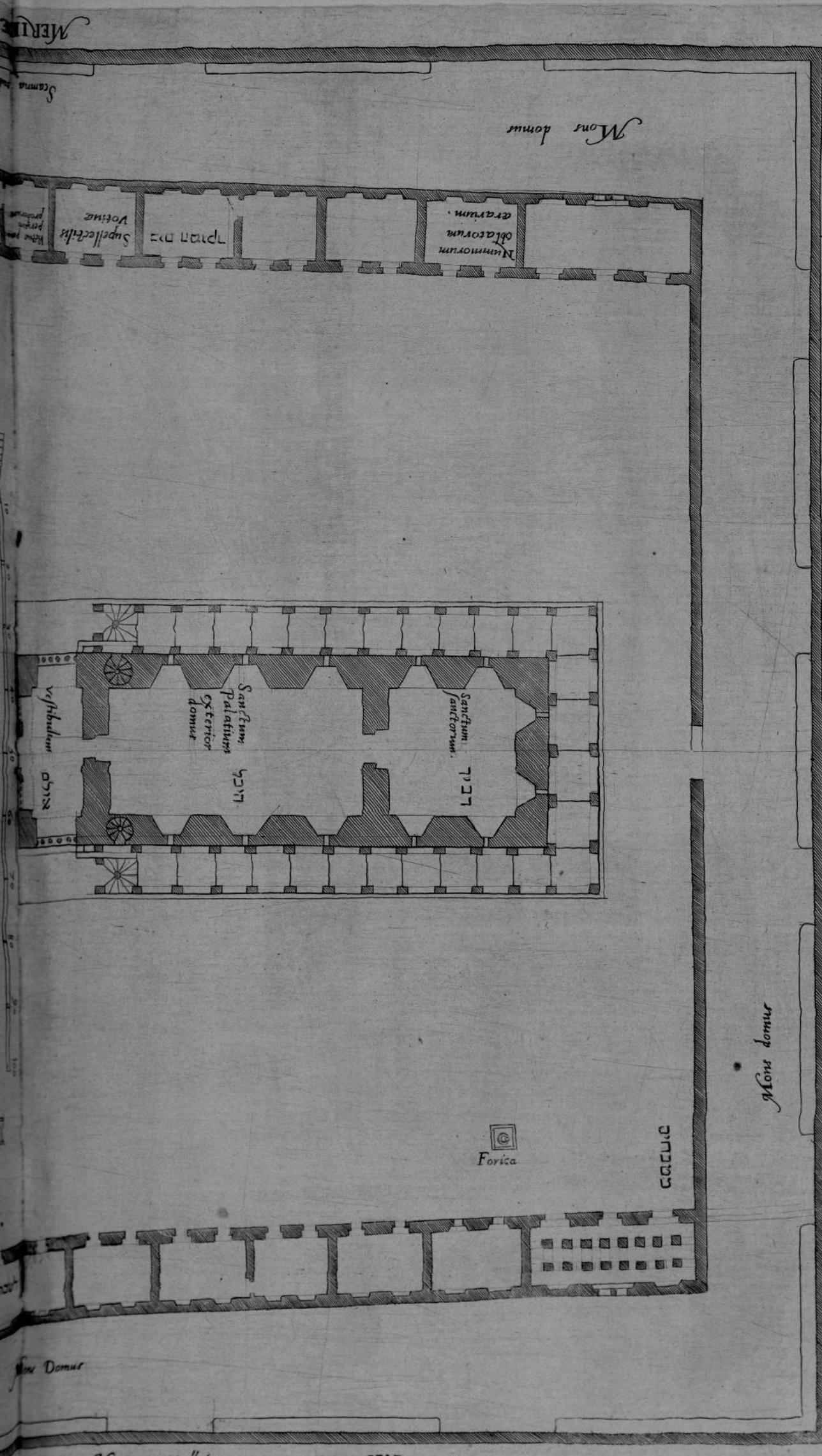
<sup>1. Mach. 1.
Ioseph. lib.
20. cap. 13.</sup>

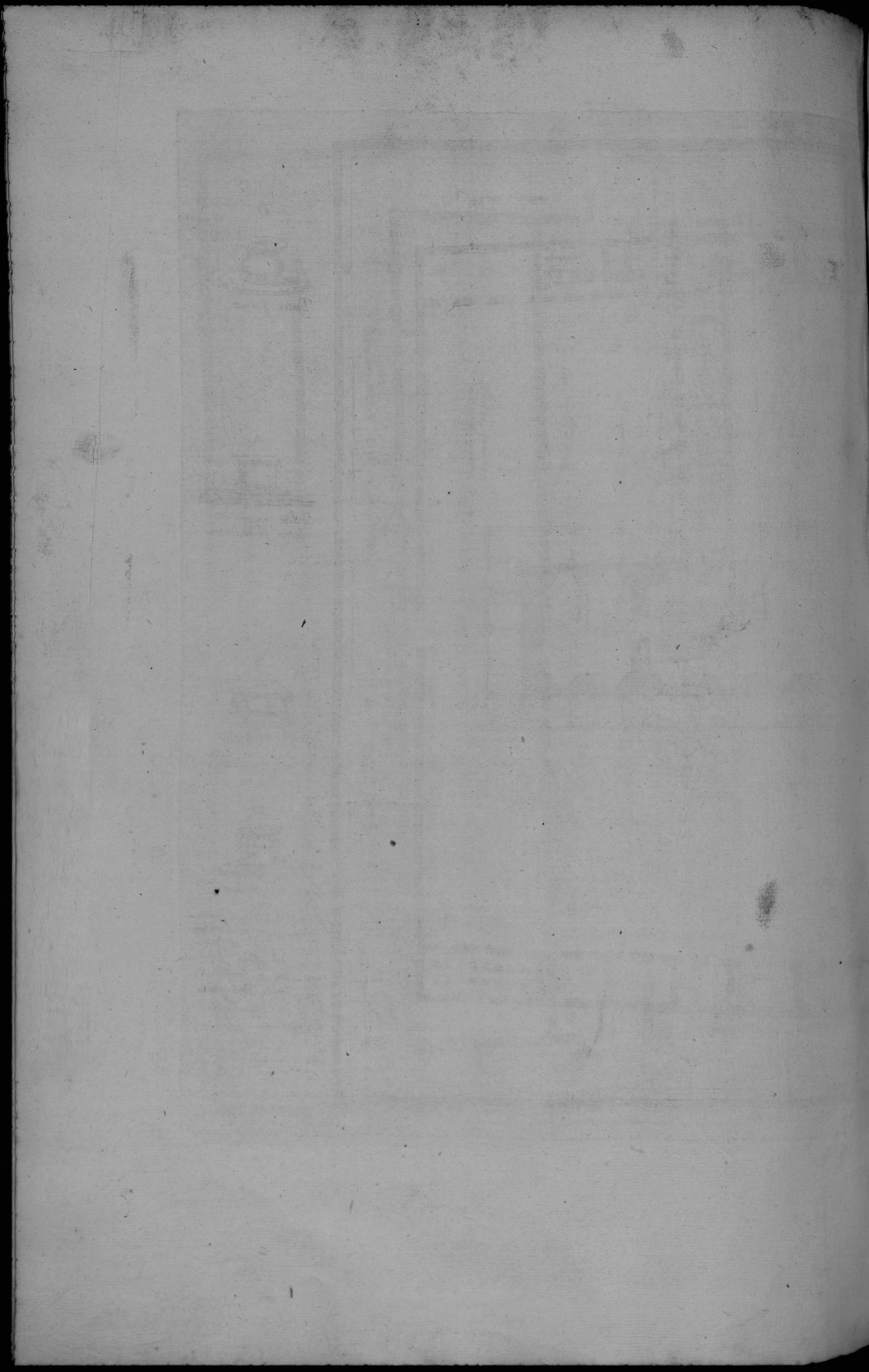
<sup>Ioseph. libr.
20. Antiq.
cap. 13.</sup>

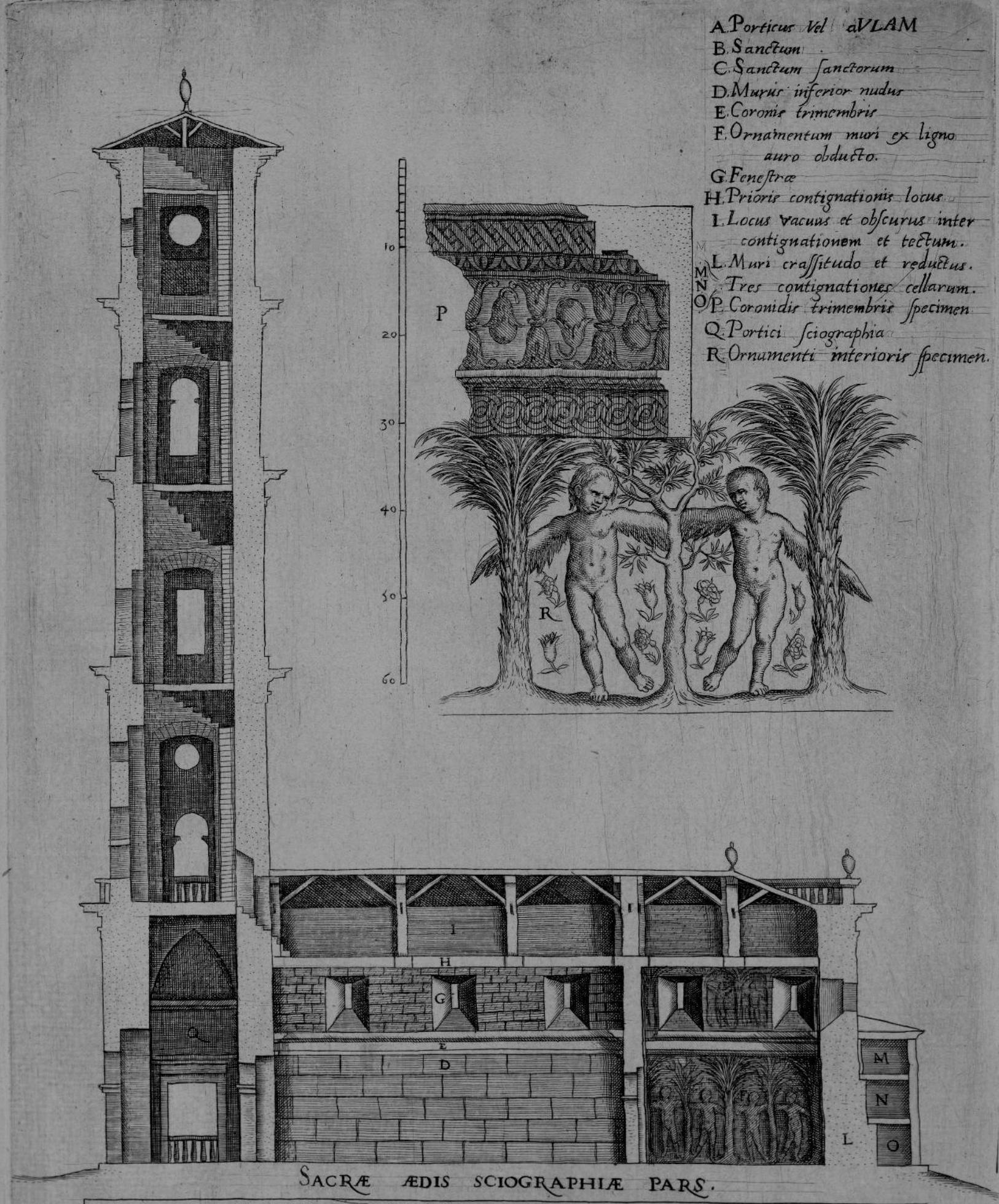
<sup>Ioseph. lib. 1.
de bello Iud.
cap. 17.</sup>

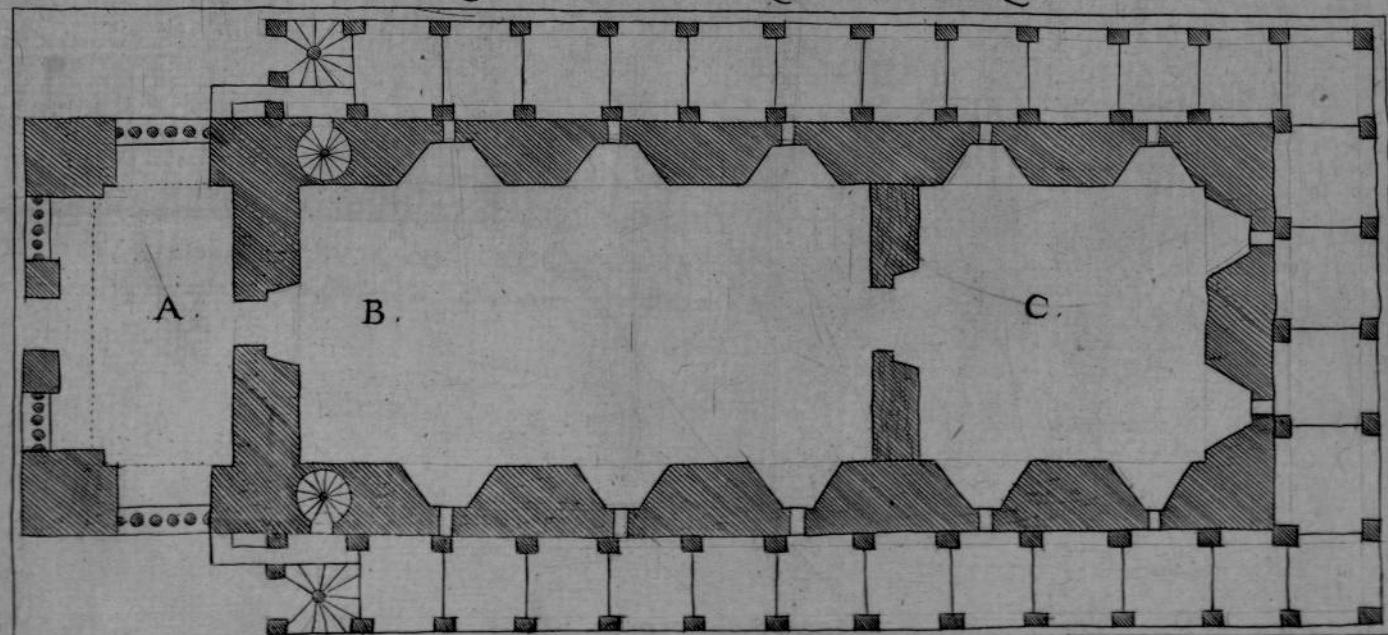

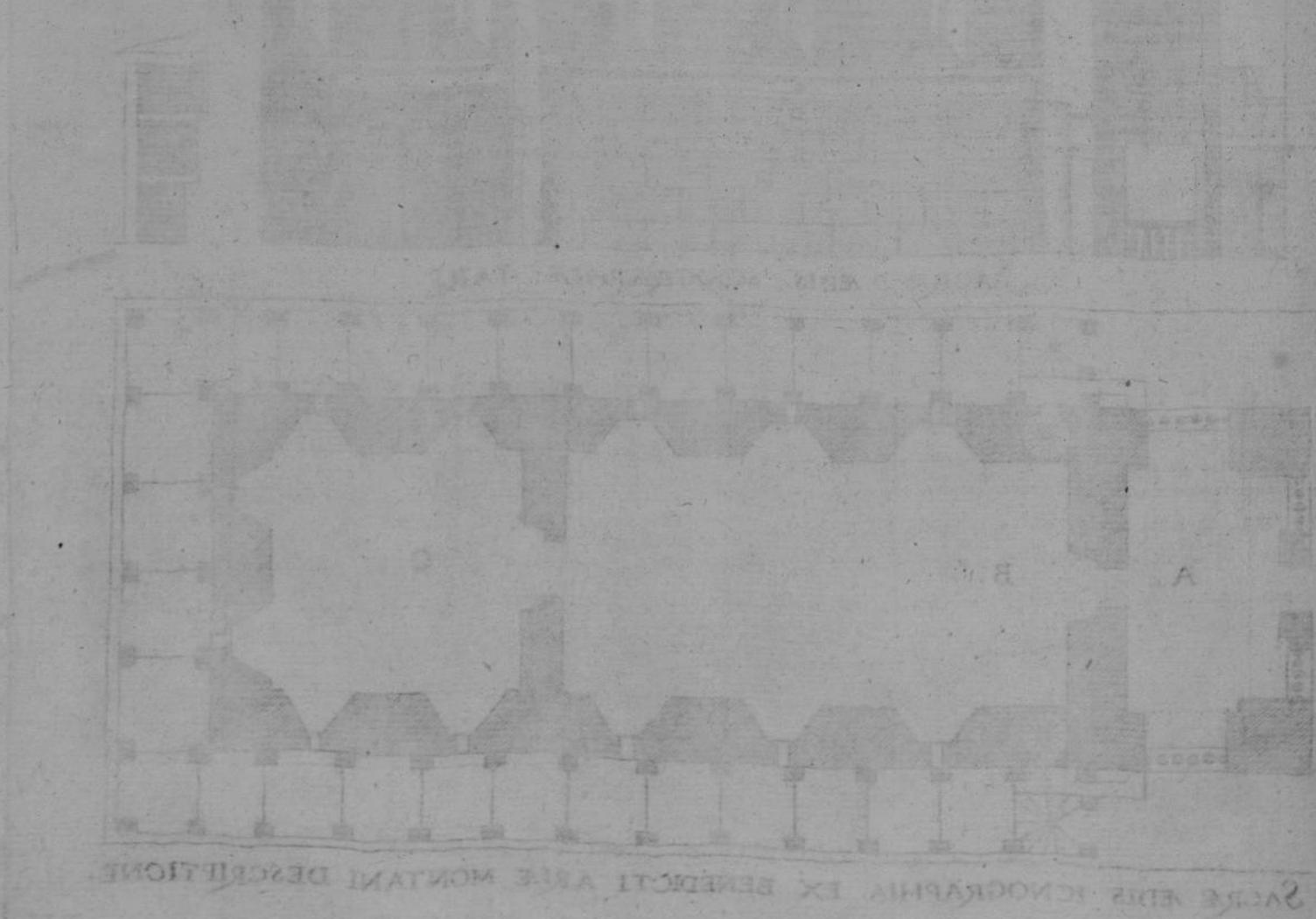
SACRÆ ÆDIS SCIOPGRAPHIÆ PARS.

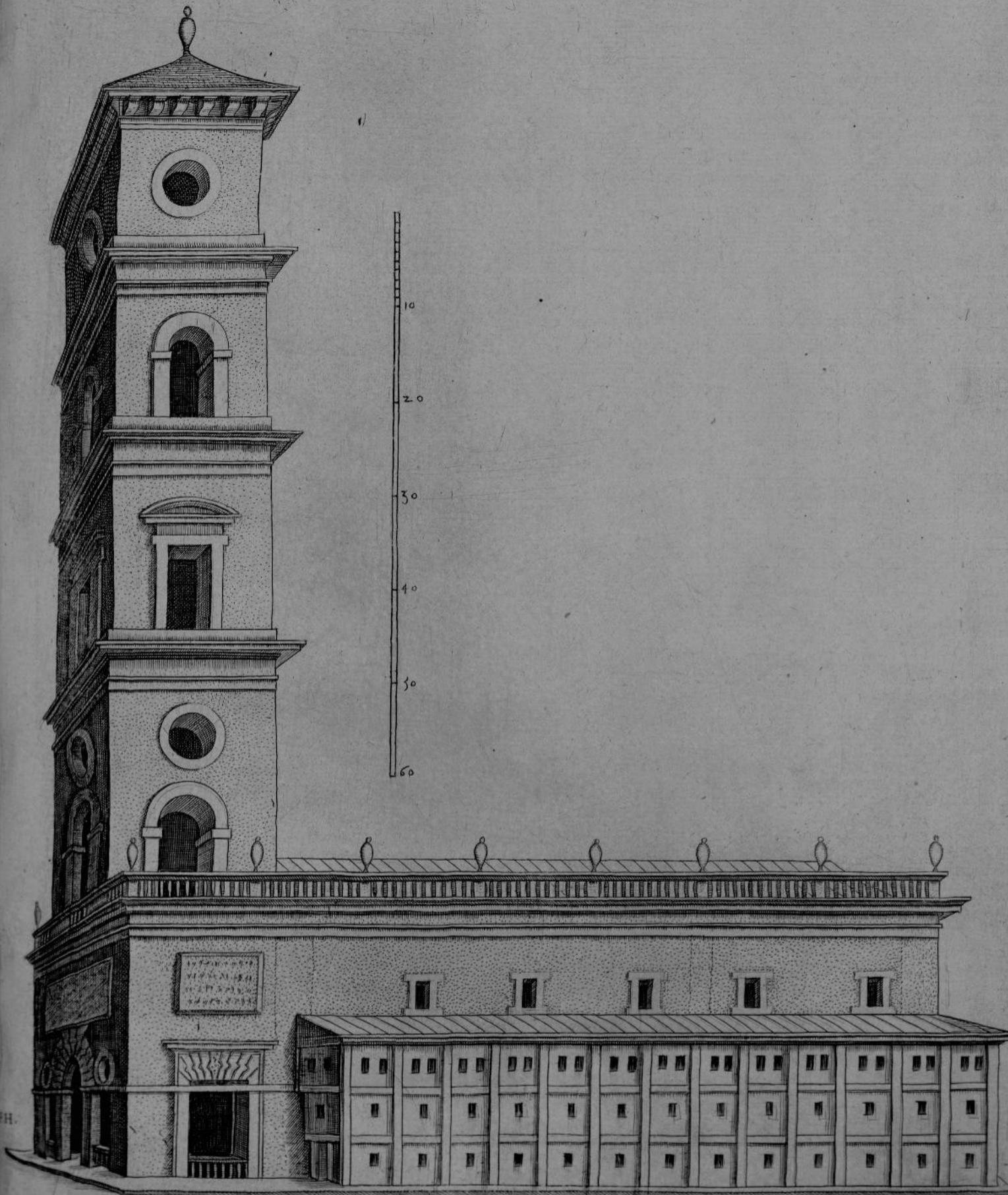

SACRÆ ÆDIS ICNOGRAPHIA EX BENEDICTI ARIÆ MONTANI DESCRIPTIONE.

P.H.

SERIE DE MICROGRAPHIA EX SERIE MONTANA DESCRIPTA

TEMPLI CVM PORTICU ET CELLIS ABSOLUTA ORTHOGRAPHIA ex descriptione Bened. Arce Montani.
Conuenit orthographia cum Ichnographiae mensuris ad Vnguern. Membra omnia respondent Architecturae Israelitanum

